

RUDOLF TUREK A PROBLEMATIKA POČÁTKŮ ČESKÉHO MINCOVNICTVÍ

ZDENĚK PETRÁŇ, České muzeum stříbra, Kutná Hora

Abstract:

Rudolf Turek and the dawn of the Czech minting

Rudolf Turek, an archaeologist and historian, significantly focused his studies on numismatics since the very beginning of his research, and he started soon to be active in the Czech Numismatic Society. Because of his main specialization in the early medieval history, he was interested in the beginning of the Bohemian coinage above all in his numerous numismatic works. It is a pity, that many of his valuable opinions in this field were not sufficiently acknowledged. On the other hand, some of his conclusions dealing with the history of the Slavniks – their coinage inclusive – have been revised up to date.

Každá mince má svůj vypovídací význam z oblastí ikonografie, epigrafiky, metrologie a dalších oborů. Vzhledem ke svému specifickému charakteru, kterým je především datovací potenciál, budou mít jednotlivé mince a vzácně i peněžní poklady vždy důležitou úlohu pro vědecké hodnocení archeologických výzkumů. Pro období českého raného středověku to byl právě PhDr. Rudolf Turek, DrSc., který opakovaně připomínal české denárové ražby jako významný datovací prostředek zkoumaných archeologických lokalit i artefaktů tam odkrytých (*Turek 1948; týž 1979*).

Archeologa a historika Rudolfa Turka jsem měl tu čest znát osobně, když ještě pracoval jako historik-archeolog v Národním muzeu v Praze. Původem Jičíňák, navštívil jsem jej několikrát s dotazy ohledně jeho archeologického výzkumu Prachovských skal v roce 1941. Jako numismatika mě především zajímaly okolnosti nálezu malého mincovního souboru knížecích denárů Vratislava II. v těsné blízkosti tzv. Jeskyňky strážce III. valu (*Radoměřský 1956, 25*). Tento nález Rudolf Turek stručně zmiňuje ve své publikaci o Prachovských skalách (*Turek 1946a, 59*). Nálezové okolnosti, jak mi je Rudolf Turek osobně sdělil, byly poněkud kuriózní. K náhodnému odkrytí nádoby s mincemi totiž došlo tak, že ještě před jeho archeologickým průzkumem této lokality v roce 1941 u jeskyňky zahrabával majitel nedalekého hotelu „Košíček“ (dnes hotel „Skalní město“) ilegálně drženou pistoli ve strachu před německými okupačními úřady. Část nalezených mincí si nálezce ponechal a pouze 16 denárů se dostalo do muzejních sbírek.

Později jsem se s Rudolfem Turkem setkával, když Výbor České numismatické společnosti uspořádal několik společných výletů pro své členy do okolí Prahy, na kterých tento historik seznamoval účastníky s dějinami rané středověkých středních Čech. Pamatuji si ho jako nedostizného vypravěče, který více než podrobně probíral jednotlivé historické lokality.

Turkův úzký vztah k numismatice dokládá i fakt, že se již v roce 1941 stal členem tehdejší Numismatické společnosti československé a v letech 1950–1967 dokonce působil v jejím Ústředním výboru. V roce 1976 byl jmenován do redakční rady Numismatických listů vydávaných Národním muzeem a Českou numismatickou společností a aktivně v ní působil až do své smrti v roce 1991. V tomto časopisu také publikoval nejen své numismatické články a studie, ale také četné recenze soudobé domácí i zahraniční numismatické i historické literatury, které velmi často překračovaly standardní charakter a dostávaly podobu rozsáhlejších polemik (*Turek 1982*). O širokém okruhu zájmů R. Turka názorně svědčí i to, že stačil mimo jiné též podrobně sledovat díla předních soudobých domácích medailérů a v Numismatických listech zasvěceně informoval o jejich výstavách či nejnovějších dílech.

Pokud bych měl posuzovat Rudolfa Turka z pohledu numismatika zabývajícího se počátky českého mincovnictví, jeho hodnocení není zcela jednoznačné. Hned na počátku je však nutno připomenout, že R. Turek, na rozdíl od řady jiných archeologů i obecných historiků, věnoval právě oblasti numismatiky neobvykle významnou pozornost. On sám mince nechápal jako prostý datovací prostředek, který bylo vhodné pouze tradičně konzultovat s některým ze specializovaných odborníků – numismatiků. Turek stačil rovněž sledovat nejnovější zahraniční odbornou numismatickou literaturu, především polskou, německou, rakouskou i severskou, protože významnější domácí práce v této době téměř nevznikaly nebo názorově stagnovaly (*Petráň 1998, 31–91*).

Nosným tématem celoživotního díla Rudolfa Turka byly dějinné počátky českého státu a v nich zejména příběh slavnickovského rodu. Protože s oběma tématy numismatika významně souvisí, nemohl se jí Rudolf Turek z tohoto pohledu vyhnout.

Obr. 1. Ústřední výbor Numismatické společnosti československé v roce 1959. Rudolf Turek za prof. E. Nohejlovou-Prátovou, stojící uprostřed. Autor fotografie neznámý

Česká numismatika zabývající se raným středověkem vycházela od 30. let minulého století především z názorů Gustava Skalského na počátky a nejstarší fáze přemyslovského mincovnictví (*Skalský 1926; týž 1929*), které však byly již záhy z velké části podrobeny oprávněné kritice numismatiky Karlem Chaurou (*Chaura 1926*) a Viktorem Katzem (*Katz 1935*), jejichž prezentace této problematiky je v základním schématu platná dodnes.

Také Rudolf Turek sám publikoval v oblasti numismatiky raně středověkého období několik vlastních studií.¹ I když v nich nezazněly převratné myšlenky a v podstatě jen přebíral teze Gustava Skalského, Viktora Katze a později Jarmily Háskové, dokázal právě v problematice počátků přemyslovského mincovnictví logicky obhájit dosavadní domácí stanoviska upozorněním na řadu slabin nových zahraničních hypotéz, zprvu z pera polského badatele Stanislava Suchodolského (*Suchodolsky 1974*) a následně obsažených především ve studiích rakouského numismatika Wolfganga Hahna (*Hahn 1982*). Tito badatelé se snažili v průběhu šedesátých až osmdesátých let 20. století posunout počátek ražby prvních českých vládních mincí až do doby o dvě desetiletí mladší, do období vlády Boleslava II. Wolfgang Hahn dokonce až do roku 973. Rudolf Turek tehdy upozornil na velké množství rozporů i velmi slabých míst v nově nabízených zahraničních výkladech. Zaměřil se

především na mnoho nezodpovězených otázek, nejasností, pouhých hypotéz i vyložených spekulací v chronologii soudobého bavorského mincovnictví, na kterém byly navrhované změny v chronologii nejstarších přemyslovských denárů (logicky obchodně navazujících na mince řezenské) postaveny (*Turek 1985a*). Upozornil tak na důležitý fakt, že současní zahraniční badatelé zatím nepřinesli žádné závažnější informace, které by vyvracely přetrvávající domácí názor o započetí ražby prvních českých denárů někdy během posledního desetiletí panování Boleslava I. Tento názor rovněž uvedl ve svých *Čechách na úsvitě dějin* (*Turek 1963, 207–214*) a v pozdějších recenzích. I ve své poslední publikované numismatické stati o cizích denárech v českých nálezech uhájil Rudolf Turek současná domácí stanoviska o absolutní chronologii nejstarších českých přemyslovských mincí (*Turek 1991*).

Turkům podíl na této problematice lze proto z pohledu české numismatiky raného středověku jednoznačně hodnotit jako významně pozitivní, a je tedy velká škoda, že tento historik, důrazně zastávající tyto dodnes platné názory, byl později v souvislosti s touto problematikou tak málo citován.

Rudolf Turek se z pohledu historika, ale především archeologa zabýval během několikaletého výzkumu slavníkovského sídla v Libici nad Cidlinou svou celoživotní lás-

¹ Viz příloha na s. 30.

Obr. 2. Rudolf Turek v roce 1990 u příležitosti 80. narozenin přijímá z rukou předsedy České numismatické společnosti ing. J. Lukase záslužnou medaili za přínos pro českou numismatiku. Autor fotografie neznámý

kou – českým rodem knížete Slavníka a jeho syna a nástupce Soběslava.

Jako rodák z Mladé Boleslavi se Turek již od mládí zajímal o okolní archeologické lokality, které tehdy byly, pod vlivem Kosmovy kroniky, považované za součást bývalého slavníkovského teritoria. Dokonce i Prachovské skály, kde také vedl archeologické výzkumy, považoval Turek pro jejich mohutnou fortifikaci za významné chorvatské hradiště, a dokonce za jedno z možných rodišť biskupa Vojtěcha, pocházejícího ze Slavníkova rodu.

Již samotná historie zájmu o rod Slavníkovců nebyla od počátku nijak jednoduchá a procházela složitým vývojem. Proti názoru Františka Palackého, který prosazoval od počátku jednotný český kmen pod vládou Přemyslovců, se postavili němečtí historikové – Ernst Dümmler a Julius Lippert, kteří poukazovali na skutečnost, že v pramenech vystupuje množství knížat, kteří nemohli být pouze panovníkovými úředníky. Považovali je proto za nezávislé vládce mnohých kmenů obývajících českou kotlinu. Tuto problematiku rozpracoval s důrazem na Slavníkovce zejména Josef Loserth, který z nich učinil potomky knížat východočeského kmene Charvátů a urputné soupeře Přemyslovců. Český stát tak vznikl až odstraněním Slavníkovců roku 995.

Názory těchto německých historiků kupodivu bez větších změn a kritiky převzal i Václav Novotný, a tím se slavníkovská mytologie dostala do pozice, ve které pak přetrvávala,

neboť v podstatě nikdy nebyla nikým kriticky prověřena. Postavení Slavníkovců v české historii bylo pestré a to málo z archeologie, soudobých písemných pramenů i numismatiky do ní snadno zapadlo podle momentální potřeby, neboť zjištění šlo „naroubovat“ v podstatě kamkoliv a na jakoukoliv hypotézu. Takže nejspíše velmi snadno splýnulo s nejspíše. Tato zdánlivá snadnost tak nepřinášela žádné nápadné rozpory, kterými by bylo nutno se zabývat, a proto ani nevznikala potřeba podrobovat cokoliv případnému přezkoumání či zpětnému ověřování (*Lutovský – Petrůň 2005, 28–59*). Ze stejného důvodu také numismatické závěry Gustava Skalského vyslovené v letech 1932 (*Skalský 1932, 57–78*), později dopracované v roce 1955 (*Skalský 1955*), výtečně zapadaly do tradiční slavníkovské historie, a proto takřkajíc na dlouhá léta „zamrzly“ (*Petrůň 2006*). Na tomto místě nelze neuvést, že se na tomto stavu významně podílel právě Rudolf Turek, který „svým“ Slavníkovcům věnoval pozornost i z pohledu jejich mincí (*Turek 1974; týž 1975; týž 1977*). Svou vizi květnatého dramatického slavníkovského příběhu uvedl již v poválečné době (*Turek 1946b*).

Později v 80. letech minulého století byla Rudolfu Turkovi ve slavníkovské numismatice významnou názorovou podporou numismatička Jarmila Hásková, která tuto problematiku již pouze rozváděla, avšak nepřinesla nic nového (*Hásková 1976; táž 1995; táž 1998*).

Přes řadu rozporů mezi dochovanými prameny a stáva-

jící interpretací slavníkovského příběhu se obecné názory na tuto problematiku dlouho neměnily. Dobře zažitý dramatický příběh slavníkovského rodu byl krásný i tragický a snad dokonce panovaly obavy z jeho nabourání. Existovaly v něm sice nápadné rozpory a numismatici na ně také občas upozorňovali, případně hloubali nad jejich genezí mnohdy za cenu evidentně násilných i nesmyslných vysvětlení. Nikdy si ale nepřipustili možnost, že by mohly vzniknout omylem již při samotném chybném zrodu celé slavníkovské problematiky. Vždyť tento příběh podporovali i jejich velcí učitelé, a už jen proto nebylo možno jej zpochybňovat.

Někteří historici i numismatici si však začali tuto skutečnost vážně uvědomovat a na tento stále méně udržitelný stav hlasitěji upozorňovat. Bohužel to byl právě Rudolf Turek, v této době již stárnoucí a stále nedůtklivější, který jakékoliv jiné novější názory ostře odmítal, a tím se dostával s dalšími historiky do zbytečných konfliktů (*Šůla 1984; Turek 1984b; Šůla 1985; Turek 1985b*). Neodvratné zhroucení slavníkovského mýtu však již jen na chvilku oddálil. Turkovy poslední numismatické studie sice měly tradičně přebohatý poznámkový aparát, prezentované názory však trpěly chronologickými chybami, které tyto práce zbytečně znehodnocovaly (*Turek 1977, 24; týž 1989*). U Turkových numismatických prací se tak postupně zostřoval rozpor mezi jeho racionálním přístupem k problematice počátků mincování Přemyslovců (především z pohledu ikonografie) a naopak zcela subjektivistickým hodnocením soudobého mincovnictví libického knížete Soběslava (*Turek 1979, 154–156; týž 1984a*).

Umnou stavbu historických a archeologických argumentů a pseudoargumentů tohoto příběhu paradoxně definitivně rozmetl nejvýznamnější Turkův žák Jiří Sláma v roce 1995, v době slavníkovského milénia (*Sláma 1995*). Důsledky, které z jeho kritiky vyplynuly, byly pro slavníkovskou numismatiku rozhodující. Záhy došlo k zásadnímu přepracování chronologie, typologie a konečně i ke střízlivému ikonografickému výkladu malínských i libických denárů knížete Soběslava. Sláma došel k řadě významných závěrů, které se v podstatě daly očekávat. Například, že

Slavníkovci, podobně jako pražští Přemyslovci, razili své mince především z důvodů obchodních, a vůbec se nejednalo o nějaké ekonomické soupeření obou konkurenčních rodů, ve kterém by jakkoliv figurovaly nějaké výhrůžky prostřednictvím mincovních obrazů. Dále, z mincovnictví Soběslava Slavníkovce vůbec nevyplývá žádná, tolikrát v minulosti uváděná, uzurpace mincovního regálu pána země, ani vojenská přemyslovská anexe části slavníkovského území kvůli zdrojům stříbra či malínské mincovně na počátku devadesátých let 10. století. Touto studií se nepotvrzené vysoké ambice slavníkovského knížete Soběslava, stejně jako nikde v soudobých pramenech nedoložený podíl pražského knížete Boleslava II. na krvavém zlikvidování Libice, které bylo po dlouhou dobu vydáváno za konečné sjednocení Čech, nakonec ukázaly jako pouhá zbožná přání (*Lutovský – Petrůň 2005; 128–143, Petrůň 2007*). I když v celé slavníkovské problematice i nadále zůstává řada nezodpovězených otázek, názory většiny současných historiků i numismatiků jsou již zásadně odlišné. Vrátili se totiž většinou ad fontes a prezentují jen to, co lze opravdu říci, a ne to, co by si přáli. I když si Rudolf Turek za svým pohledem na Slavníkovce včetně jejich mincovnictví až do své smrti pevně stál, neodvratnému hroucení slavníkovského mýtu již nemohl zabránit.

Přestože řada významných tvůrců historie svou životní vědu miluje a věnuje jí doslova celý život, ona sama bývá ke svým tvůrcům často nespravedlivá. To byl i případ historika, archeologa i numismatika Rudolfa Turka. Nejen, že jeho pohled na Čechy v raném středověku byl moderními soudobými historiky odmítnut, ale navíc, v oblasti domácí numismatiky, byl na jedné straně jeho racionální přístup k počátkům českého přemyslovského mincovnictví nespravedlivě podceňen, a naopak na straně druhé Turkův příběh rodu Slavníkovců včetně jejich numismatiky, kterému věnoval významnou část svého vědeckého života, byl v podstatě zcela vyvrácen. Proto se domnívám, že z lidského hlediska bylo pro PhDr. Rudolfa Turka, DrSc., dobře, že se těchto změn již nedožil.

Obr. 3a, 3b. Denár knížete Soběslava s obecnými křesťanskými motivy Boží ruky a pelikána, mylně R. Turkem považovanými za „výhrůžné“ obrazy, údajně adresované vládnoucím Přemyslovcům. Foto: archiv autora

Literatura

- HAHN 1982:** Wolfgang Hahn, Die administrativen Grundlagen der Typenvariation in der älteren bayerischen Münzprägung und ihre Signifikanz für Datierung der ersten böhmischen Herzogsmünzen. Numismatische Notizen zur Geschichte der Pfalzgrafen und der Burggrafen in Regensburg. *Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte*, sv. 31–32/1981–1982 (München 1982), s. 103–115.
- HÁSKOVÁ 1976:** Jarmila Hásková, *Slavnickovské mincování*. Libice nad Cidlinou 1976.
- HÁSKOVÁ 1995:** Jarmila Hásková, Slavnickovci v historické výpovědi svých mincí. *Archeologické rozhledy*, roč. 47 (Praha 1995), s. 225–230.
- HÁSKOVÁ 1998:** Jarmila Hásková, K úloze biskupa Vojtěcha ve slavnickovském mincování. In: Dušan Třeštík – Josef Žemlička (eds.), *Svatý Vojtěch, Čechové a Evropa. Mezinárodní symposium 19.–20. listopadu 1997 v Praze*. Praha 1998, s. 49–54.
- CHAURA 1926:** Karel Chaura, *Pravda o denáru svatováclavském*. Praha 1926.
- KATZ 1935:** Viktor Katz, *O chronologii denárů Boleslava I. a II.* Praha 1935.
- LUTOVSKÝ – PETRÁŇ 2005:** Michal Lutovský – Zdeněk Petráň, *Slavnickovci, mýtus českého dějepisectví*. Praha 2005.
- PETRÁŇ 1998:** Zdeněk Petráň, *První české mince*. Praha 1998.
- PETRÁŇ 2006:** Zdeněk Petráň, Mincovníctví Slavnickovce Soběslava. Geneze jednoho numismatického omylu. *Numismatický sborník*, roč. 21 (Praha 2006), s. 57–82.
- PETRÁŇ 2007:** Zdeněk Petráň, Co vypovídají mince o Slavnickovcích. *Antiqua Cuthna (Slavnickovci v českých dějinách)*, roč. 2 (Praha 2007), s. 107–121.
- RADOMĚRSKÝ 1956:** Pavel Radoměrský, *Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. 2. díl. Praha 1956.
- SKALSKÝ 1926:** Gustav Skalský, O denárech knížete Václava svatého. *Národní listy*, roč. 66, čís. 17 (Praha 17. 1. 1926), Vzdělávací příloha, s. 11.
- SKALSKÝ 1929:** Gustav Skalský, *Denár knížete Václava Svatého a počátky českého mincovnictví*. Praha 1929.
- SKALSKÝ 1932:** Gustav Skalský, *Nález českých denárů z konce X. století ve Staré Boleslavi*. Brandýs nad Labem 1932.
- SKALSKÝ 1955:** Gustav Skalský, Význam slavnickovského mincovnictví. *Numismatický sborník*, roč. 2 (Praha 1955), s. 5–22.
- SLÁMA 1995:** Jiří Sláma, Slavnickovci – významná či okrajová záležitost českých dějin? *Archeologické rozhledy*, roč. 47 (Praha 1995), s. 182–244.
- SUCHODOLSKY 1974:** Stanislav Suchodolsky, Zur Frage der Anfänge der böhmischen Münzprägung. *Numismatický sborník*, roč. 13/1973–1974 (Praha 1974), s. 75–84.
- ŠŮLA 1984:** Jaroslav Šůla, Rudolf Turek, Čechy v raném středověku, Praha 1982 [recenze]. *Sběratelské zprávy*, č. 42–43 (Hradec Králové [vyd. Česká numismatická společnost, pobočka v Hradci Králové] 1984), s. 82–88.
- ŠŮLA 1985:** Jaroslav Šůla, V zájmu objektivitvy – nikoliv ve vlastní věci. *Numismatické listy*, roč. 40 (Praha 1985), s. 117–118.
- TUREK 1946a:** Rudolf Turek, *Prachovské skály na úsvitě dějin*. Praha 1946.
- TUREK 1946b:** Rudolf Turek, *Slavnickova Libice*. Praha 1946.
- TUREK 1948:** Rudolf Turek, České denáry jako datovací pomůcky archeologické. *Numismatické listy*, roč. 3 (Praha 1948), s. 20–26.
- TUREK 1963:** Rudolf Turek, *Čechy na úsvitě dějin*. Praha 1963.
- TUREK 1974:** Rudolf Turek, K některým problémům slavnickovského mincovnictví. In: Pavel Radoměrský (ed.), *Karel Castelin. Sborník příspěvků k oslavě jeho životního numismatického díla sestavený u příležitosti jeho 70. narozenin*. Hradec Králové 1974, s. 23–35.
- TUREK 1975:** Rudolf Turek, Tři ukázky spolupráce archeologie s numismatikou. In: *Sborník ke 30. výročí vzniku pobočky České numismatické společnosti v Mladé Boleslavi*. Mladá Boleslav (vyd. Česká numismatická společnost – pobočka v Mladé Boleslavi) 1975, s. 25–32.
- TUREK 1977:** Rudolf Turek, Nálezy slavnickovských mincí. In: *Královéhradecký sborník numismatických prací*. Hradec Králové (vyd. Česká numismatická společnost – pobočka v Hradci Králové) 1977, s. 21–38.
- TUREK 1979:** Rudolf Turek, K úloze české mince v době denárové. *Numismatické listy*, roč. 34 (Praha 1979), s. 150–162.
- TUREK 1982:** Rudolf Turek, Dušan Třeštík, Deset tezí o Kristiánově legendě, Dušan Třeštík, Počátky Přemyslovců [recenze]. *Numismatické listy*, roč. 37 (Praha 1982), s. 84–88.
- TUREK 1984a:** Rudolf Turek, Ikonografie „mečových“ denárů a archeologie. Příspěvek k problému výtvarných předloh v raném středověku. *Numismatické listy*, roč. 39 (Praha 1984), s. 129–131.
- TUREK 1984b:** Rudolf Turek, Ve vlastní věci. *Numismatické listy*, roč. 39 (Praha 1984), s. 174–175.
- TUREK 1985a:** Rudolf Turek, Wolfgang Hahn, Die administrativen Grundlagen der Typenvariation in der älteren bayerischen Münzprägung und ihre Signifikanz für Datierung der ersten böhmischen Herzogsmünzen. *Jahrbuch für Numismatik*, roč. 32 (1981/1982) [recenze]. *Numismatické listy*, roč. 40 (Praha 1985), s. 52–54.
- TUREK 1985b:** Rudolf Turek, Závěrečné slovo k polemice. *Numismatické listy*, roč. 40 (Praha 1985), s. 172–173.
- TUREK 1989:** Rudolf Turek, K otázkám libického Soběslavova denáru. *Numismatické listy*, roč. 44 (Praha 1989), s. 33–36.
- TUREK 1991:** K českým nálezům cizích denárů pocházejících z doby před r. 995. *Numismatické listy*, roč. 46 (Praha 1991), s. 8–13.

Summary

Zdeněk Petráň

Rudolf Turek and the dawn of the Czech minting

Compared to other contemporary historians and archaeologists, Rudolf Turek had paid significant attention to numismatics since the very beginning of his scientific career. His relation to that field was proved by the fact that he became a member of the Czechoslovak Numismatic Society in 1941, and later on, he served in several functions there, his long-term membership in the editorial board of the *Numismatické listy* inclusive.

His role in research and publication activities dealing with the beginning of the Bohemian coinage is not fully clear. Rudolf Turek significantly interfered in two sorts of problems of the early medieval numismatics.

In the first of those – connected with the beginning of the Přemyslid coinage – his participation could be regarded clearly positively. He legitimately refused unsubstantiated theses declared by the foreign scholars and supported valid opinion of the local numismatic experts. It is a pity, that many of his valuable works in this field were not sufficiently acknowledged.

In the second field, Rudolf Turek paid his most significant historical and archaeological attention in the Bohemian history to the Slavniks. It is understandable then, he could not miss the problems connected with the coinage of this dynasty. Because of the simple fact that he was one of the very last defenders of the history of the dynasty led by the Prince Soběslav, which has been fully revised, his numismatic views were based on wrong historical and archaeological conclusions, which he could not leave until the end of his life.

Translated by Vlastimil Novák

Příloha:

Výběrová bibliografie numismatických prací Rudolfa Turka (Selected bibliography of the numismatic works by Rudolf Turek)

- České hradištní nálezy datované mincemi. *Slavia antiqua*, roč. 1 (Warszawa – Poznaň 1948), s. 485–535.
- České denáry jako datovací pomůcka archeologická. *Numismatické listy*, roč. 3 (Praha 1948), s. 20–26.
- Nálezy českých denárů jako dějinné doklady. *Numismatické listy*, roč. 5 (Praha 1950), s. 9–13.
- Nálezy mincí z doby pádu Libice. *Numismatické listy*, roč. 9 (Praha 1954), s. 41–44.
- Po stopách libické mincovny. *Numismatické listy*, roč. 11 (Praha 1956), s. 164–166.
- Mince jako ozdůbka ve hrobě hradištního období. *Moravské numismatické zprávy*, roč. 8 (Brno 1961), s. 104.

- Zlomkové stříbro z kelčského nálezu. *Numismatický sborník*, roč. 7 (Praha 1962), s. 83–117.
- Zum polnisch-mährischen Handelsweg am Anfang des XI. Jahrhunderts. *Slavia antiqua*, roč. 9 (Warszawa – Poznaň 1962), s. 213–218.
- *Čechy na úsvitě dějin*, Praha 1963.
- Velkomoravské kořeny západoslovanského šperkařství X. a XI. století. In: *Sborník III Karlu Tihelkovi k 65. narozeninám*. Brno (vyd. AÚ ČSAV) 1963–1964, s. 178–183.
- Příspěvek k polsko-českým vztahům v nálezech zlomkového stříbra 10.–11. věku. In: *Československo-polská numismatická konference*. Opava 1964, s. 11–13 [reedice v: *Slezský numismatik*, roč. 6–7 (46–47; Opava 1965), s. 30–31.]
- Zur Herkunft der böhmisch-mährischen Hacksilberfunde. *Vznik a počátky Slovanů. Sborník pro studium slovanických starožitností*, sv. 6 (Praha 1966), s. 223–245, mapa.
- *Libice, knížecí hradisko X. věku*. Praha 1966–1968.
- Typy a varianty našich nejstarších denárů. *Numismatické listy*, roč. 29 (Praha 1974), s. 35–58.
- K některým problémům slavníkovského mincovnictví. In: Pavel Radoměský (ed.), *Karel Castelin. Sborník příspěvků k oslavě jeho životního numismatického díla sestavený u příležitosti jeho 70. narozenin*. Hradec Králové 1974, s. 23–35.
- Typy a varianty našich denárů první třetiny 11. věku. *Numismatické listy*, roč. 30 (Praha 1975), s. 65–78.
- K problematice plzeňské mincovny. *Numismatické listy*, roč. 31 (Praha 1976), s. 1–7.
- Nálezy slavníkovských mincí. In: *Královéhradecký sborník numismatických prací*. Hradec Králové (vyd. Česká numismatická společnost v Hradci Králové) 1977, s. 21–38.
- K úloze české mince v době románské. *Numismatické listy*, roč. 34 (Praha 1979), s. 150–160.
- Jména na nejstarších českých mincích. *Zprávy Místopisné komise ČSAV*, roč. 21 (Praha 1980), s. 682–692.
- Poznámky k nálezům denárů 10. věku v Libici n. Cidlinou. *Numismatické listy*, roč. 36 (Praha 1981), s. 33–38.
- *Slavníkovci a jejich panství*. Hradec Králové 1982.
- *Čechy v raném středověku*, Praha 1982.
- Spolupráce slovanské archeologie a denárové numismatiky s topomastikou. *Acta Universitatis Carolinae 1976 (1983), Philologica 4–5* (Praha 1983), s. 171–176.
- Ikonografie „mečových“ denárů a archeologie. Příspěvek k problému výtvarných předloh v raném středověku. *Numismatické listy*, roč. 39 (Praha 1984), s. 129–131.
- Jaromír nebo Vladivoj? *Numismatické listy*, roč. 40 (Praha 1985), s. 36–38.
- Možnosti a metody spolupráce numismatiky a archeologie. *Numismatické listy*, roč. 42, s. 33–45.
- K otázkám libického Soběslavova denáru. *Numismatické listy*, roč. 44 (Praha 1989), s. 33–36.
- K českým nálezům cizích denárů pocházejících z doby před r. 995. *Numismatické listy*, roč. 46 (Praha 1991), s. 8–13.